

Z histórie Obecnej knižnice v Predmieri

Knižnice nesporne patria k vzdelávaniu občanov. Bez vzdelania sú všetky národy bezbranné a ľahkou korisťou pre protivníka.

Cesta k dnešnej podobe knižníc bola dlhá a zložitá. Československé národné zhromaždenie prijalo v roku 1919 Zákon č. 430 Zb. o verejných knižniciach. Tento zákon otvoril cestu k zakladaniu knižníc v každej obci. Zákon určoval, že knižnica sa má zriadiť z verejných prostriedkov. Knižnice poskytujú nenahraditeľné služby v oblasti poznávacích, vzdelávacích a kultúrnych potrieb nielen jednotlivcov, ale aj spoločnosti ako celku, preto ich rozvoj je dôležitým verejným záujmom. Ich knižné služby sú dlhodobou investíciou v prospech obyvateľstva a mali by byť aj primerane financované.

Knižnice v zmysle Zákona o obecnom zriadení č. 369 Zb. z roku 1990 prešli pod samosprávu miest a obcí, a tak starostlivosť o ne prevzala na svoje plecia obec.

Ich základným poslaním je prostredníctvom knižnično – informačných služieb zabezpečiť slobodný prístup k informáciám, budovať, ochraňovať a sprístupňovať knižné fondy.

V našej obci položili základy pre zriadenie obecnej knižnice v roku 1919 členovia Sokola z 18. pešieho pluku z Hradca Králové, ktorý do našej obce prišiel 7. 7. 1919 o 10. hod. ráno. Mužstvo práporu sa nezaoberalo len vojenskými a sokolskými cvičeniami, ale i šírením kultúry a vzdelanosti v obci. Tieto snahy Sokola viedli i k založeniu miestnej sokolskej knižnice, do ktorej českí vojaci venovali väčší počet kníh.

Vzdelávanie obyvateľstva sa okolo roku 1933 obmedzovalo len na ochotnícke divadlá a občasné príležitostné prednášky. Obec sa preto postarala o to, aby sa občania sebavzdelávali. Za týmto účelom založila obecnú „knižovňu“, do ktorej zakúpila 126 zväzkov zábavnej a poučnej literatúry. Každoročne vyčlenili z obecného rozpočtu 420 korún na zakúpenie nových kníh. Knihy sa požičiavali raz za týždeň. Knižovníkom bol striedavo ročne niektorý člen učiteľského zboru. Prvým knihovníkom bol učiteľ Jozef Malgot. Verejnej čítárne vtedy nebolo. Noviny a časopisy sa čítali v krčmách alebo privátne.

V roku 1940 mala obecná „knižovňa“ 152 zväzkov, väčšinou slovenskej literatúry. Viedol ju správca školy J. Malgot. Knihy sa požičiavali týždenne, ale nie pravidelne, lebo občania boli zahltení správami z novín. V tých pohnutých časoch to boli práve noviny, ktoré uspokojovali čitateľskú vášeň občianstva.

Noviny prinášali čerstvé správy z celého sveta. Politika vytláčala knihy a vojna zas utlmovala záujem o ne. Ľudia sa najviac zaujímali o to, čo je nového na frontoch. Predavačom novín bol v tom čase Vendel Bačík. Bolo hodne odberateľov novín a časopisov, ktoré čitateľom doručovala pošta domov.

Oveľa viac bolo detských čitateľov. V škole bola zriadená detská knižnica, ktorá mala okolo 200 zväzkov. Žiaci si požičiavali knihy každú sobotu. Kronikár J. Dubravka mal 11. 2. 1940 prednášku o potrebe sebazvdelávania a potrebe čítania odborných a hospodárskych kníh. Po prednáške prítomných odviedol do obecnej knižnice, kde si každý vypožičal jednu knihu.

V roku 1952 bola zorganizovaná výstava kníh spojená s predajom v bývalom obchode u rodiny Podkrivačských. Zorganizoval ju učiteľ J. Polek. Predali sa tu knihy za 6053 Kčs. V tomto roku knižnica usporiadala i výstavku sovietskych kníh v Mesiaci československo – sovietskeho priateľstva. Usporiadal ju učiteľ J. Kypus v hostinci U Kozov. Predalo sa však málo kníh, lebo len málo ľudí vedelo čítať po rusky.

Knižnica počas svojho pôsobenia bola umiestnená na viacerých miestach (v budove farského domu, v priestoroch pri budove JRD- Biely dom). I knihovníčky sa menili, najdlhšie túto funkciu vykonávali Mária Lovíšková, Emília Suchá a v súčasnosti vedie knižnicu Jolana Letríková od roku 2004, ktorá je zároveň aj kronikárka obce, čo je dobré, lebo niekedy obidve činnosti súvisia. Hlavne pri vypracovávaní rôznych projektov o našej obci žiakmi ZŠ a pri písaní stredoškolskej odbornej činnosti (SOČ) poskytuje informácie a materiály.

V súčasnosti má obecná knižnica okolo 6 200 knižných jednotiek. Knižný fond sa pravidelne každý rok dopĺňa. Obecné zastupiteľstvo odhlasovalo na nákup kníh 500 € ročne.

Okrem toho nám Krajská knižnica v Žiline poskytla výmenný súbor kníh, ktoré sa v našej knižnici nevyskytovali, na 6 mesiacov.

V r. 2016 naša obecná knižnica spolupracovala so Špeciálnou školou v Žiline. V rámci tejto spolupráce knižnica umožnila pre žiakov rómskeho pôvodu prehliadku knižnice, knihovníčka ich oboznámila s činnosťou knižníc. Po besede o knihách robili rôzne zaujímavé aktivity, zapojili sa do kvízov a súťaží.

Návšteva knižnice bola spojená s exkurziou k sochám J. I. Bajzu a M. R. Štefánika, kde im knihovníčka porozprávala zaujímavosti z ich života. Na záver mali malé občerstvenie a dostali od knižnice malé darčeky.

Okrem absenčných a prezenčných výpožičiek kníh a časopisov knižnica poskytuje pre širokú verejnosť i rôzne informačné služby. Organizuje rôzne kultúrne a spoločenské akcie. Tradične sa každý rok v spolupráci s MŠ a ZŠ J. I.

Bajzu konajú nasledovné akcie: *Noc s Andersenom, recitačné súťaže HK a Mám básničku na jazyčku*, žiaci z MŠ v knižnici pre rodičov pripravujú rôzne divadelné scény zo známych rozprávok, kreslia ilustrácie z detských príbehov. Pre žiakov ZŠ sa konajú besedy o knihách, rôzne súťaže, kvízy a zábavné aktivity na podporu záujmu detí o knihy. Podporuje deti pri tvorbe vlastnej knihy. Do tejto aktivity sa najviac zapája Adam Trnka (3. roč.) so sestrou ako ilustrátorkou.

Pri príležitosti 100. výročia tragickej smrti M. R. Štefánika sa knižnica podieľala na príprave spomienkovej slávnosti pri soche tohto velikána v miestnom parku. V predvečer tejto udalosti pripravila knižnička rozhlasovú reláciu, v ktorej verejnosti pripomenula význam M. R. Štefánika pre našu vlasť. Odzneli tu piesne, ktoré Štefánik mal rád a recitácia básne Š. Kuzmányho *Štefánikova matka*. Knižnička pripravila scenár spomienkovej slávnosti, podieľala sa na príprave kultúrneho programu a na vydaní školského časopisu *Kaktus*, ktorý bol tentoraz venovaný M. R. Štefánikovi. Navrhla uskutočniť v ZŠ anketu NAJ SLOVÁK, výsledky boli zverejnené v tomto časopise. Hlasovanie dopadlo nasledovne: 1. miesto Jánošík, 2. miesto Sagan, 3. miesto Štefánik.

V knižnici je časť výzdoby venovaná práve Štefánikovi, ktorý má v našej obci dlhoročnú tradíciu. Na nástenkách sú zverejnené fotografie zo slávnosti i z výstavy o živote Štefánika, ktorá bola súčasťou osláv v pastoračnom centre farského úradu.

V apríli 2019 sa obecná knižnica z nevyhovujúcich priestorov presťahovala do multifunkčnej budovy obecného úradu. Bola to náročná práca presťahovať viac ako 6 tisíc knižných jednotiek do nových priestorov. Súčasne prebiehalo i vyradovanie starých a zničených kníh. Nové priestory knižnice prilákali nielen občanov našej obce, ale i zo širokého okolia. Zvýšil sa i počet čitateľov.

Väčšie priestory umožnili užšiu spoluprácu s MŠ a so ZŠ J. I. Bajzu. Jednotlivé roč. 1 – 4 a obidve triedy MŠ si od mája 2019 chodia v dopoludňajších hodinách spoločne požičiavať knihy, o ktorých si robia čitateľské denníky a v triede zverejňujú na nástenkách, ktoré knihy žiaci prečítali.

Mimoriadnou akciou bola beseda so spisovateľom Milanom Igorom Chovanom, ktorá prebehla 30.5.2019, na nej sa zúčastnilo 110 detí a žiakov z MŠ a zo ZŠ. Autor detských kníh im prezradil, ako a kedy sa začala jeho dráha spisovateľa.

Žiaci si pre vzácnu návštevu pripravili milé prekvapenia:

- *prváci* – obrovské leporelo o prečítanej knihe *Maľované leto*,
- *druháci* – mu napísali ďakovný list,
- *tretiaci* – prezentovali svoje čitateľské denníky,

- *štvrtáci* – si pripravili dramatizáciu jeho knihy Medovníkový hrnček.

Beseda sa skončila autogramiádou. Táto vydarená akcia ZŠ sa uskutočnila v spolupráci s knižnicou.

Knižnica v marci 2020 v spolupráci so zložkami JDS, ÚŽ, SČK, ZŠ a MŠ pripravovala výstavu ručných prác (kraslice, medovníky, výšivky, ikebany, dekorácie, výrobky z dreva a papiera) pod názvom *Zlaté ruky*. Exponáty sa sústreďovali v knižnici. Výstava mala byť v predveľkonočnom čase, ale prekazila ju epidémia. I napriek tomu prebehla výstava z už donesených exponátov v priestoroch knižnice, kde si ju pozreli aspoň čitatelia.

Kultúrno-spoločenské akcie v rokoch 2019-2020

Uvedené roky sa v tejto oblasti niesli v našej obci v znamení mnohých úspechov:

- a) V regionálnej súťaži pod názvom *Kniha Horného Považia*, ktorú organizovala Krajská knižnica v Žiline pri príležitosti Svetového dňa knihy 23. 04. 2019, sa naša monografia **Predmier – obec s mestskými bránami** z 39 titulov prihlásených do súťaže umiestnila na peknom 3. mieste.
- b) Spomienkovú slávnosť, ktorá sa konala 4. 05. 2019 z príležitosti 100. výročia tragickej smrti M. R. Štefánika, označil podpredseda Žilinského samosprávneho kraja P. Weber za najvýznamnejšiu pripomienku tejto tragickej udalosti, ktoré sa konali na území ŽSK a kladne ju hodnotila i široká verejnosť.
- c) 22. júna 2019 sa v našom Kostole sv. Gála konal 1. ročník Medzinárodného hudobného festivalu PRO MUSICA NOSTRA, čo v preklade znamená PRE NAŠU HUDBU, ako jeden z 8 koncertov v ŽSK. Predseda Občianskeho združenia Naša kultúra Gustáv Beláček zorganizoval tento koncert ako vďaka Predmierčanom, ktorí v pohnutých časoch zabránili odstráneniu sochy M. R. Štefánika z nášho parku.
- d) 31. augusta 2019 sa uskutočnil 10. ročník prehliadky dychových hudieb z príležitosti 113. výročia založenia DH Predmierčanka. Bol venovaný kapelníkovi J. Bajzovi. Na podujatí vystúpili dychové hudby Predmierčanka, Hol'azňanka z Plevníka, Moštiňanka z Dolného Moštenca, Krasinka z Dolnej Súče a Hornická kapela z Havířova.
- e) 30. novembra 2019 v predvečer ADVENTU sa v Kostole sv. Gála uskutočnil ONDREJSKÝ KONCERT v podaní Dvořákovho Komorného

zboru z Kralúp nad Vltavou z Českej republiky pod vedením Lukáša Mekiňu. Na koncerte odzneli duchovné piesne i úpravy ľudových piesní. Veľký úspech zožal černošský spirituál Ave Mária, cyklus piesní F. Trnku, moravské dvojspevy A. Dvořáka i cyklus španielskych a ruských piesní. Prítomní odchádzali z koncertu plní emócií, veď hudba je ako dážd'. Kvapka s kvapkou preniká do srdca človeka a navodzuje príjemné pocity.

- f) 29. januára 2020 vzniklo v našej obci z podnetu Okresnej organizácie Jednoty dôchodcov na Slovensku občianske združenie JDS. Na ustanovujúcom zasadnutí sa zaregistrovalo 52 členov, čo svedčí o tom, že naši dôchodcovia túto neziskovú organizáciu privítali. Prítomní schválili bohatý plán činnosti. Všetci členovia sa tešili na jednotlivé aktivity a výlety. Žiaľ, pre karanténu sa stačilo uskutočniť iba slávnostné posedenie z príležitosti MDŽ. Účastníkov potešil bohatý kultúrny program, ktorý si pripravili žiaci našej ZŠ J. I. Bajzu.
- g) Krajská knižnica v Žiline udelila našej obecnej knižnici osobitné ocenenie **NAJLEPŠIA KNIŽNICA HORNÉHO POVAŽIA 2019** za poskytovanie kvalitných knižnično-informačných služieb v nových priestoroch a za plnenie štandardov v oblasti knižničného fondu.

Krajská knižnica v Žiline udelila i osobné ocenenie **NAJLEPŠIA KNIHOVNÍČKA HORNÉHO POVAŽIA 2019** knihovníčke Obecnej knižnice v Predmieri J. Letríkovej za tvorivú, inšpiratívnu a obetavú prácu pre čitateľov knižnice.

Tieto významné ocenenia prišli do našej knižnice odovzdať starostovi obce Štefanovi Klusovi a knihovníčke J. Letríkovej riaditeľka Krajskej knižnice v Žiline Katarína Šušoliaková a metodičky KK Božena Sobolová a Jaroslava Ráčová. Zároveň sa oboznámili s históriou a jej činnosťou v súčasnosti. Prezreli si nové priestory a skonštatovali, že naša knižnica je skutočný skvost medzi knižnicami.